

İHMAL VE İSTİSMAR

ÇOCUK İHMALİ ve İSTİSMARI

İHMAL NEDİR?

- Dünya Sağlık örgütünün tanımına göre ihmal, çocuğa bakmakla yükümlü kimsenin, çocuğun gelişimi için gerekli ihtiyaçları karşılamaması veya bu ihtiyaçları dikkate almamasıdır. Bu ihtiyaçlar;
- sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma ve güvenli yaşam şartlarıdır.
- Ebeveyn veya bakıcının çocuğa sahip olduğu kaynaklarla orantılı bir yaşama alanı sağlaması gerekir.

ihmal çeşitleri nelerdir?

- Fiziksel ihmal
- Eğitimsel ihmal
- Duygusal ihmal

Fiziksel ihmal nedir?

- Çocuğun temel tıbbi gereksinimlerinin karşılanmaması
- Çocuğun önlenebilir rahatsızlıklardan korunmaması
- Ciddi bir sağlık sorununda acil ve doğru tıbbi yardımın aranmaması
- Çocuğun, bakacak yetkin kişiler bulunmadan ve uzun süreler boyunca yalnız bırakılması
- Çocuğun gece geç saatlere kadar nerede olduğunun bilinmemesi ve umursanmaması
- Çocuğa düzenli ve besleyici öğünlerin, temiz ve yeterli giysinin sağlanmaması

Eğitimsel ihmal nedir?

- Çocuğun gelişimsel ve eğitimsel ihtiyaçlarının tutarlı olarak karşılanmamasıdır. Örneğin;
- Çocuğun zorunlu yaşa gelmesine rağmen okula gönderilmemesi
- 18 yaşın altında olmasına rağmen çalışmaya zorlanması
- Okula devamlılığının sağlanmaması
- Okula devam etmediği bilinmesine rağmen müdahalede bulunulmaması
- Eğitim başarısı için gerekli ihtiyaçların karşılanmaması ve gerekli desteğin sağlanmaması

Duygusal ihmal nedir?

- Çocuğa yetersiz ilgi ve Őefkat göstermek
- Çocuğun aile içi kötü muamele ve Őiddete Őahit olmasına izin vermek
- Alkol ve/veya uyuşturucu kullanmasına izin vermek
- Çocuğun suç iŐleme, aşırı saldırganlık gibi uyumsuz davranıŐlarına destek olmak veya izin vermek
- Çocuğun duygusal veya davranışsal probleminde gerek duyduğu profesyonel psikolojik desteği almasına engel olmak veya geciktirmek.

Bir çocuğun ihmal edildiğini nasıl anlarız?

Eğer bir çocuk;

- Okuldan sık sık uzak kalıyorsa
- Yemek veya para için dilencilik yapıyor veya çalışıyorsa
- İhtiyacı olan doktordan mahrum kalıyorsa
- Sürekli pis giyiniyor ve kötü kokuyorsa
- Vücudu aşırı derecede zayıf düşmüş ise
- Kendi kendine zarar veriyorsa
- Alkol veya diğer uyuşturucuları kullanıyorsa
- Evinde ona bakan kimse bulunmadığını belirtiyorsa, çocuk ihmeline maruz kaldığını düşünebiliriz.

Çocuk ihmali ihtimalini artıran nedenler nelerdir?

- Cehalet
- Yetersiz sosyo-ekonomik koşullar
- Yetersiz sosyal destek
- Şiddet uygulamalarını destekleyen veya hoş gören inançlar
- Uygunsuz kişilerin örnek alınması
- Ebeveyn veya bakıcıların geçmişte görmüş oldukları kötü muamele
- Ebeveyn veya bakıcıların madde bağımlılığı
- Ebeveyn veya bakıcıların çocuk gelişimi ile ilgili yetersiz bilgileri
- Ebeveynlerin çok genç yaşta anne-baba olmaları
- Çocuğun tek bir ebeveynle yaşaması
- Ebeveynlerin aile içi şiddet yaşıyor olmaları
- Ailelerdeki yüksek günlük stres düzeyi

En çok hangi çocuklar ihmale maruz kalır?

- 0-3 yaş arası çocuklar
- Hasta veya özürlü çocuklar
- Kız çocukları

İhmalin çocuklar üzerindeki etkileri nelerdir?

- Yanlılık ve korunmasızlık hissi
- Öğrenme güçlüğü
- Davranış problemleri
- Yaşlılarıyla ve çevreyle iletişimde başarısızlık
- Ölüme kadar varabilen sağlık problemleri
- İlgı görebilmek için sağlık problemi yaratma eğilimi, sürekli fiziksel problemler
- Gelişim geriliği
- Yemek istifleme alışkanlığı
- Eşya ve madde bağımlılığı

Çocukluğunda ihmale maruz kalmış olan yetişkinlerde ihmalin etkileri nelerdir?

- Topluma ve kendine güven eksikliği
- Kendine zarar verme ve intihar eğilimi
- Depresyon
- Gelişim geriliği ve gelişmemiş benlik bilinci
- Duygularını yönetme eksikliği
- Sosyal ilişkilerde iletişimsizlik
- Şiddet eğilimi
- Aşırı alışveriş, kumar, alkol, uyuşturucu gibi değişik bağımlılıklara yatkınlık

Toplumumuzu çocuk ihmalinden korumak için neler yapılabilir?

- İstismar riski altında olan çocukları korumak
- Aile bilincini güçlendirmek ve aileleri destekleme amaçlı bilgilendirmek
- Toplum farkındalığını yaratmak
- Cemiyet aktiviteleri
- Pozitif ebeveynlik

İhmali ihbar ederken göz önüne alınması gereken durumlar nelerdir?

- Ebeveynlerin çocuğa karşı yetersiz ilgisi, davranışları ve kayıtsızlıkları ihmalden ziyade fakirlikten mi kaynaklanıyor?
- Bu davranış veya kayıtsızlıklar kasıtlı olarak mı yapılıyor?

İhmal edildiğini düşündüğünüz çocuk var ise lütfen en kısa zamanda kolluk kuvvetleri, sağlık ocakları, okul müdürlükleri ve herhangi bir kamu kuruluşuna bildiriniz.

İSTİSMAR NEDİR?

- Bedensel ruhsal ve cinsel gelişimin henüz tamamlanmadığı 0-18 yaş arasındaki dönem çocukluk dönemi olarak tanımlanır.
- Bu dönem içerisinde çocuğun bakmakla yükümlü kimseler ve diğer yetişkinler tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen ya da beden veya ruh sağlığına zarar veren, kaza sonucu olmayan durumlarla karşı karşıya bırakılmasına **çocuk istismarı** denmektedir.

İstismara Neden Olabilecek Faktörler

- Alkol ve uyuşturucu bağımlısı anne baba
- Anne baba ile ilgili diğer olumsuz koşullar
- Aile bireylerinde görülen psikiyatrik bozukluklar, iktidarsızlık, ensest ilişkinin varlığı
- Ebeveynlerin çok genç yaşta evlenmiş olması, eğitimsizlik
- Aile içi şiddet
- Çok çocuklu aile
- İstenmeyen veya erken gebelik, yeni bebeğe sahip olmanın aşırı stresine hazırlanma eksikliği
- Benimsenmeyen çocuk
- Duygusal yetersizlik
- Sosyal destek eksikliği, zayıf iletişim yeteneği ve kendine saygı azlığı
- Engelli çocuk

İstismar Çeşitleri Nelerdir?

- Fiziksel İstismar
- Duygusal İstismar
- Cinsel İstismar

Fiziksel İstismar

Çocuğa karşı;

- sağlığına,
- yaşamaına,
- gelişimine veya onuruna

zarar veren ya da zarar verebilme olasılığı yüksek, kasıtlı fiziksel güç kullanılmasıdır.

Fiziksel bulgular nedeniyle de saptanması en kolay olan istismar türüdür. Vurma, yakma, itme, ısırma, çimdikleme, silah kullanma, dövme, bir cisimle dövme, tekmeleme, istenmeyen bir madde dökme, boğmaya çalışma, sarsma gibi davranışları içerir.

Duygusal İstismar

- Çocuğun ihtiyaç duyduğu ilgi, sevgi ve bakımdan mahrum kalması ve bunun çocuk üzerinde psikolojik sorunlara neden olması durumudur.
- Çocuğun özleştireceği bir figürün bulunmaması,
- duygusal paylaşımın olmaması,
- hareketlerinin kısıtlanması,
- çocuğa olumsuz özelliklerin yüklenmesi,
- kasıtlı olarak sözel ve davranışsal olumsuz uyarı verilmesi,
- izole edilmesi,
- reddedilmesi,
- korkutulması,
- haksız yere suçlanması,
- gelişimi konusunda uygun olmayan beklentilerin olması gibi tutumları kapsar.

Cinsel İstismar

Çocuğun tam olarak anlayamadığı, onay vermesinin mümkün olmayacağı, gelişimsel olarak hazır olmadığı ya da toplumun yasalarına, sosyal normlarına aykırı olacak şekilde bir cinsel etkinliğe dahil edilmesidir. Aşağıdaki biçimde sınıflandırılabilir:

- **Dokunma olmaksızın yapılan istismar**; Sözel sataşmalar, uygunsuz telefon konuşmaları, teşhircilik, röntgencilik, çocuğun cinsel ilişki sahnesine doğrudan maruz bırakılması, çocuğun pornografik malzemeler için kullanılması
- **Dokunmanın yer aldığı istismar**; oral-genital, genital-genital, genital-rektal, el ile genital temas, rektal bölgelere veya vücudun diğer bölgelerine dokunma
- **Şiddet kullanarak yapılan istismar**

Cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkileri nelerdir?

- Cinsel istismar çocuklarda uzun süreli duygusal ve davranışsal etkilere yol açabilir. Bunlar kısaca şöyle sıralanabilir:
- Korku
- Depresyon
- Kızgınlık
- Düşmanlık ve uygunsuz cinsel davranışlar
- Sebepsiz ağlama
- İçine kapanma
- Okul başarısında düşme
- İlerleyen yaşlarda cinsel ve psikolojik bozukluklar
- Güvensizlik, acizlik, damgalanma korkusu
- Asosyal yaşantı, içe kapanma
- Alkol ve madde bağımlılığı

Cinsel istismara karşı yapılabilecekler nelerdir?

- Çocuğa inanmak ilk adımdır. Bir çocuk böyle bir konuda asla ve asla yalan söylemez. Bu gerçek hiçbir zaman unutulmamalıdır. Böyle bir durumda konuşması için çocuğu cesaretlendirip desteklemek, kızıp aşırı tepkiler vermek veya öfkelenmek yerine sakin bir şekilde çocuğun başına neler geldiğini dinlemek; yumuşak bir ses tonu ve yumuşak bir üslupla çocuğun konuşmasını teşvik etmek çok önemlidir.
- Damgalamadan yanında olup onu içinde bulunduğu suçluluk duygusundan kurtarmak gerekmektedir. Çünkü yaşadıklarına tam manasıyla anlam veremeyen çocuk, bütün olan bitenden kendini sorumlu hissedip suçlu olduğunu düşünecektir. Destekleyici ve anlayışlı bir şekilde yaşadığı olayda onun bir suçunun olmadığı, masum olduğu ve her ne olursa olsun yalnız olmadığı, yanında olunacağı yönünde güven vermek çocuğun yararına olacaktır.

- Çocuklara doğru zamanda ve uygun bir şekilde cinsel eğitim vermek, istismarı önleyici kanalların başında gelmektedir. Bu eğitim, çok önemli ve koruyucu bir ilk adımdır. Zihinsel olarak yeterli olgunluğa gelmiş bir çocuğa yaşının gerektirdiği kadar ve gerektirdiği şekilde cinsel eğitim verilmesi zorunludur. Cinsel eğitim; çocuğun kendi cinselliğini tanıması, bedeninin farkına varması, gelişim sürecinde cinsellikle ilgili yaşayacağı fiziksel ve duygusal farklılıkları öğrenmesi ve anne babasına sorduğu cinsellikle ilgili soru ve cevapları kapsar.
- İstismara uğrayan çocuğun muayene edilmesi sırasında da çok dikkatli olunmalıdır. Çocuğun yaşayacağı travma göz önünde bulundurularak asla bilinçsizce ve özensiz bir şekilde davranılmamalı, çocuğun yaşadığı zorluğun farkında olunmalı ve çocuğa gerekli psikolojik destek sağlanmalıdır.

Çocuğa Cinsel Eğitim Verirken Bahsedilmesi Gereken Konular

- “Özel alan” tanımlaması cinsel eğitim verilirken yapılması gereken ilk iştir. Çocuğun cinsel bölgelerini de içeren özel alanlarını koruyabilmesi için önce buraların neler olduğunu bilmesi gerekir. Çocuğa iki yaşından itibaren vücudunun özel bölgeleri anlatılmalı, bu bölgelerin onun özel alanları olduğu ve gerektiğinde ancak anne baba ve izin verildiği takdirde de sadece doktorun temas edebileceği öğretilmelidir. Bu eğitimi sözlü bir şekilde veya kitaplar aracılığıyla vermek mümkündür. Bu sayede çocuk, hem kendi özel alanını korumayı hem de başkalarının özel alanlarına dokunmamayı ve/veya bakmamayı öğrenecektir.

- Özel alan eğitiminin bir diğer konusu ise çocukta kendi odası ve anne babasının odası ayrımını yerleştirmektir. Çocuk 4-5 yaşlarına doğru anne babasının veya bir başkasının odasına kapıyı çalmadan girmemesi gerektiğini öğrenmiş olmalıdır. Bu odaların kişilere özel olduğunu, içeride giyinip duş alınabileceğini öğrenen çocuk, bu sayede mahremiyet eğitiminde önemli bir yol alır. Benzer şekilde eğer var ise çocuğun da odasına girilirken aynı hassasiyet gösterilmelidir. Çocuk üstünü değiştirirken yardım istemediyse odasına girilmemeli ve aile bireyleri de üst değiştirme işlemini kendi özel alanlarında gerçekleştirmelidir. Böylelikle hem çocuğa rol model olunmuş olur hem de öğrenme süreci hızlandırılır.

- Banyo ve lavabolar da yine özel alan kapsamı içerisinde yer alan yerlerdir. Zira çocuk buralara da kapıyı çalmadan girmemeli ve kendisi girdiğinde de mutlaka kapıyı kapatması gerektiğini öğrenmelidir. Çocuk başkalarının görebileceği ortamlarda ve şekilde tuvaletini yapmamalıdır. Çocuğa bu alışkanlığı kazandırmaya bebeklik çağında başlanması gerekmektedir. Anne, bebeğinin altını herkesin içinde değiştirmemeli ve herkese de bebeğinin altını değiştirtmemelidir.

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.

- Mina ÖZDOĞANCI ANAOKULU